

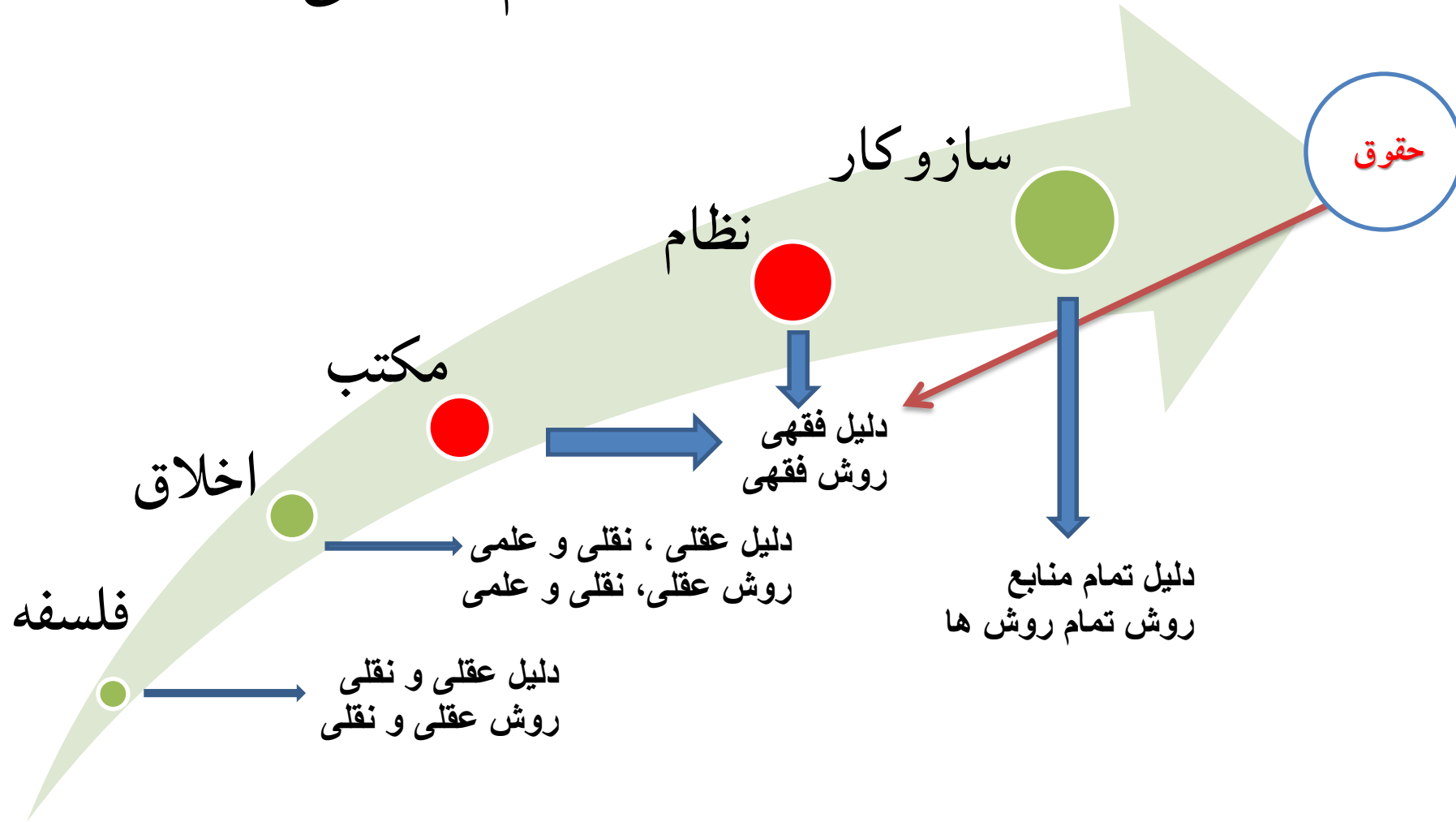
الله الرحمن الرحيم

خارج الفقہ

۲۹-۱-۹۷ فقہ اکبر (مکاتب و نظام ها) ۲۰

دراسات الاستاذ:
مهدي الهادي الطهراني

سیستم اسلامی

اهداف
مکتب
اقتصادی
اسلام

نظام
اقتصادی
اسلام

مبانی
مکتب
اقتصادی
اسلام

اهداف مکتب

اقتصادی

اسلام

مبانی مکتب

اقتصادی

اسلام

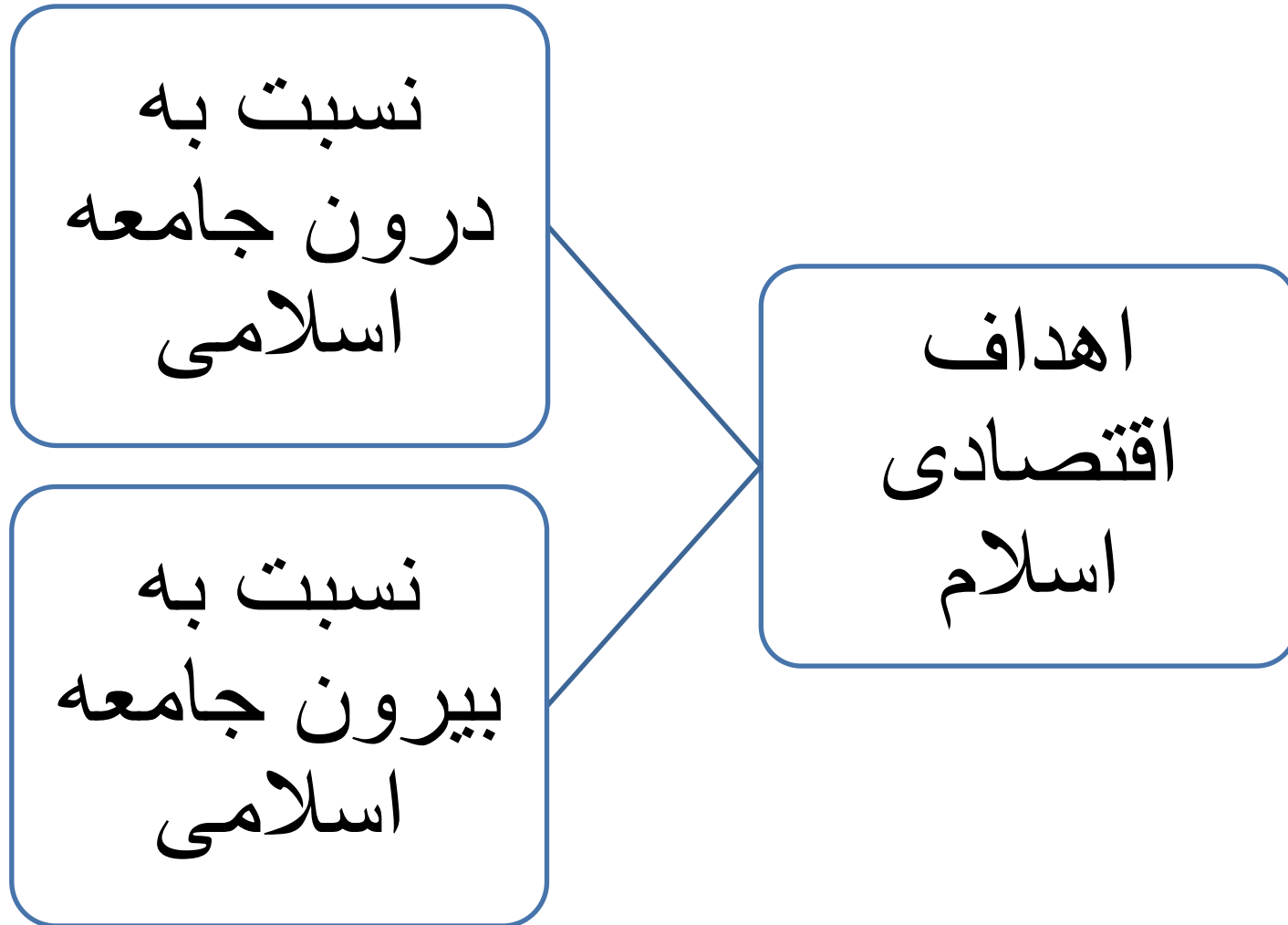
تحقق خارجی

مبانی مکتب
اقتصادی
اسلام

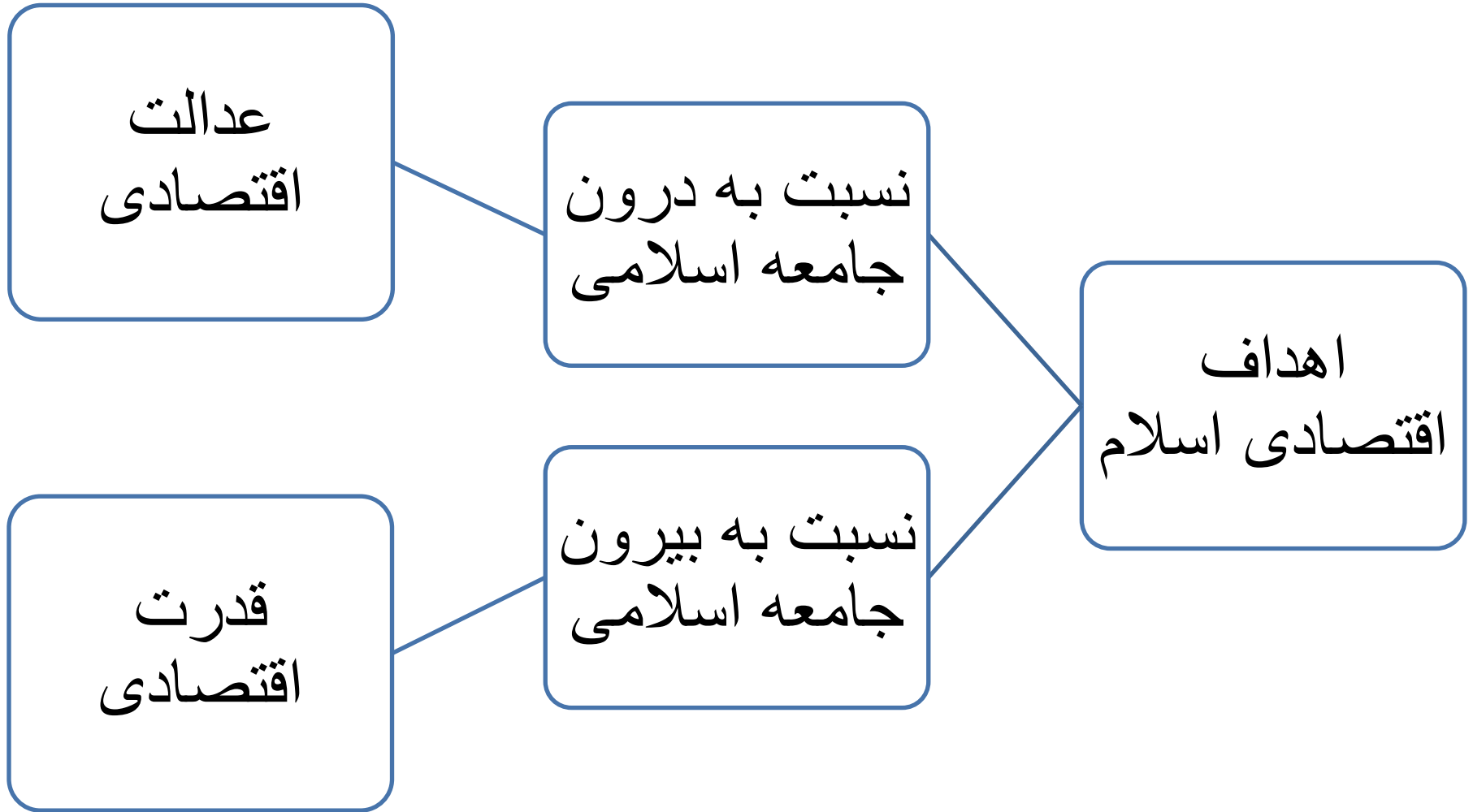
اهداف مکتب
اقتصادی
اسلام

تحقیق علمی

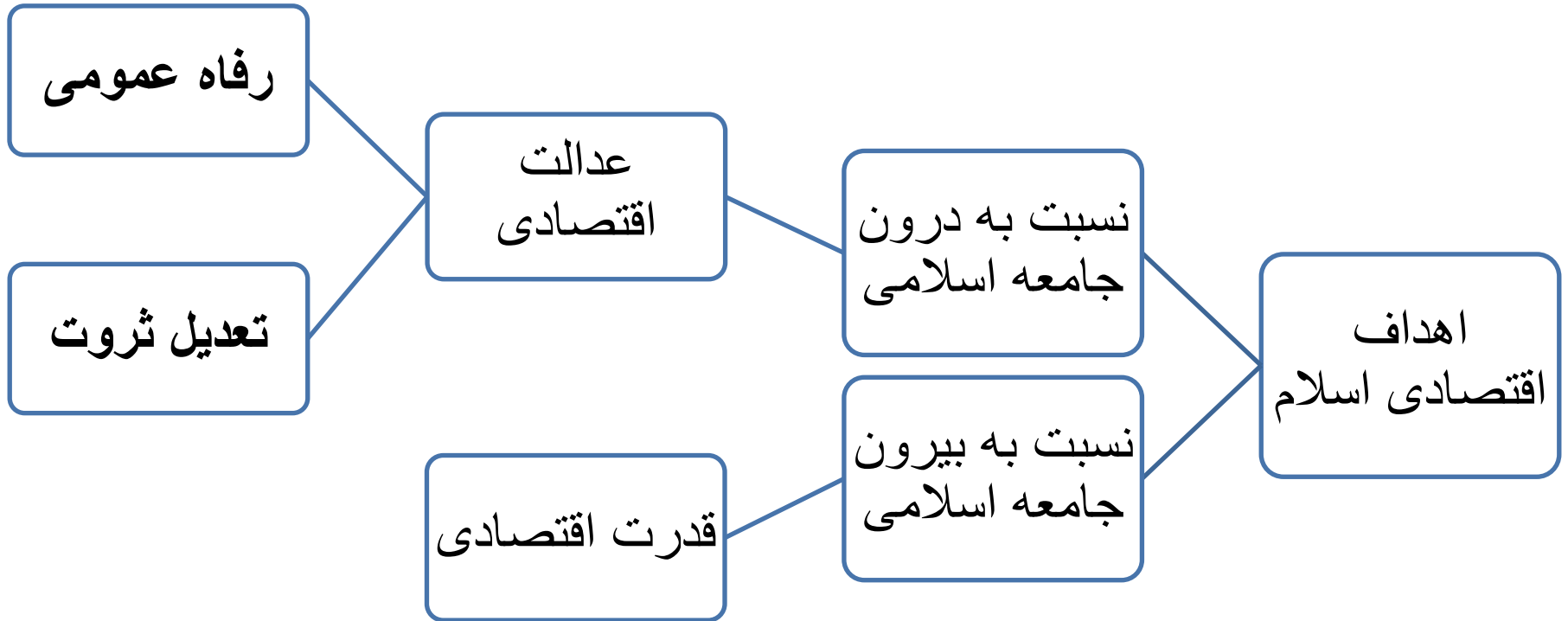
توسعه یافتگی اقتصادی

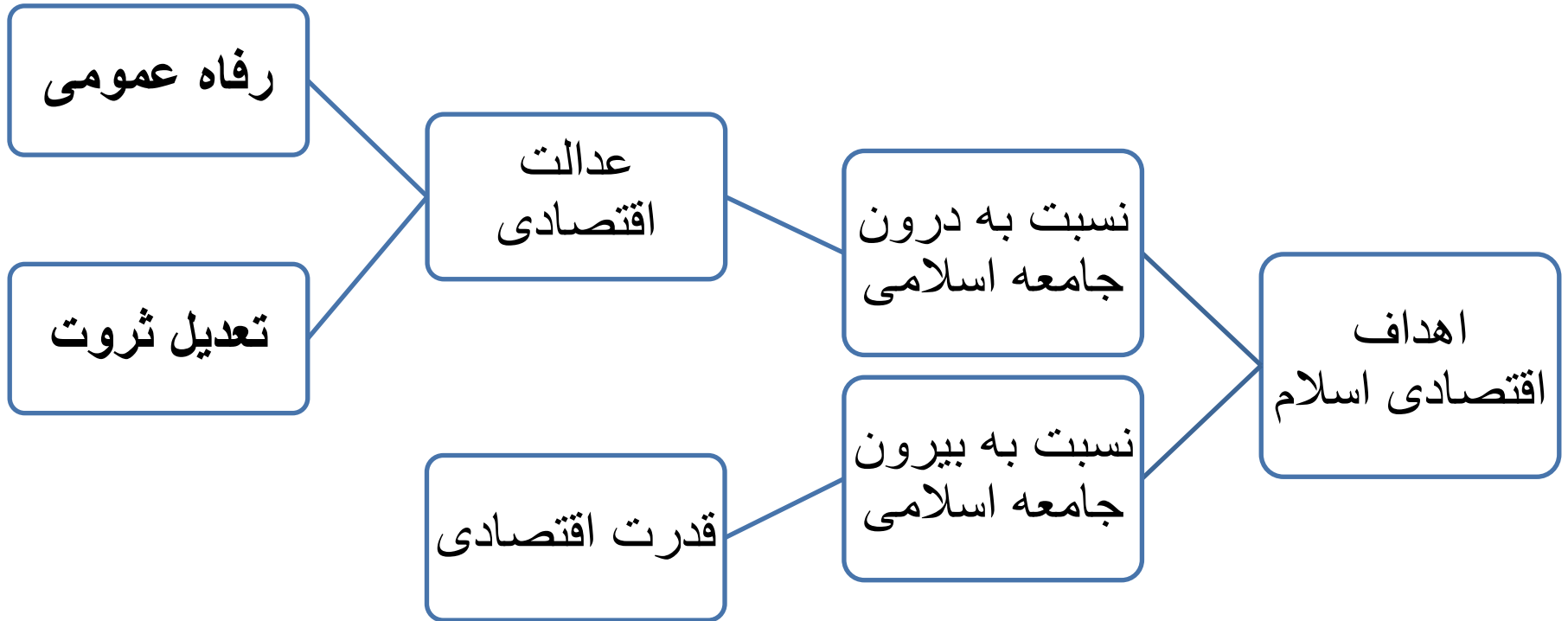
توسعه یافتگی اقتصادی

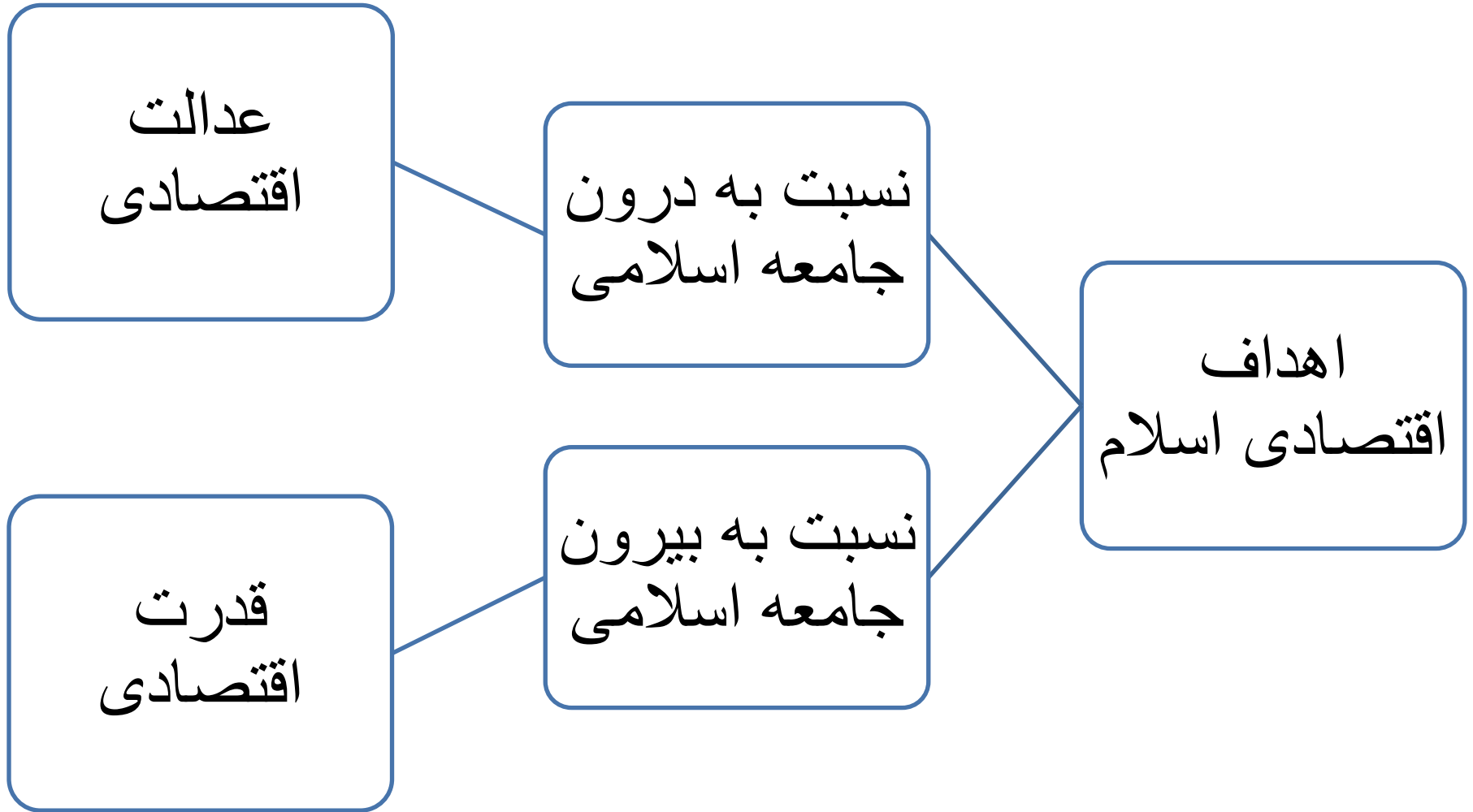
توسعه یافتگی اقتصادی

توسعه یافتگی اقتصادی

توسعه یافتگی اقتصادی

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

1. ترساندن کفار
ودشمنان خارجی

2. قدرت اقتصادی
حکومت اسلامی

2. اشاعه‌ی اسلام در
خارج از مرزهای
حکومت اسلامی

2. قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

قدرت اقتصادی
حکومت اسلامی

استقلال اقتصادی
شرط لازم

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- آیاتی که به عنوان نمونه می توان برای اثبات این مطلب به آنها استدلال کرد، عبارتند از:

- ۱. و أعدّوا لهم ما استطعتم من قوّه و من رباط الخيل تُرهبون به عدوَّ الله و عدوَّكم (۶۰ انفال)

- و هر چه در توان دارید از نیرو و اسب های آماده بسیج کنید، تا با این [تدارکات]، دشمن خدا و دشمن خودتان را بترسانید (۱۰۹).

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- به چند طریق می‌توان از این آیه در مقام بهره جست:
- ۱. آیه‌ی مزبور به تجهیز نظامی مسلمانان برای ترساندن کفار امر کرده است تا آنان اندیشه هجوم بر جامعه اسلامی را به اذهانشان راه ندهند و بدون شک در صورتی تجهیز نظامی، دشمنان را از نقشه تجاوز منصرف می‌کند که توانایی جنگی جامعه‌ی اسلامی از نظر کیفی و کمی در حدّ عالی و برتری حتمی نسبت به تجهیزات دشمنان در همان عصر باشد و چنین امری جز در پرتو قدرت اقتصادی میسر نخواهد بود.

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- ۲. اطلاق کلمه «**من قوّة**» شامل هر نیرویی می‌شود و این شمول را می‌توان از بعض روایات که حتی خضاب کردن موی صورت را به منظور جوان جلوه دادن سربازان از مصادیق «قوّه» شمرده است، (۱۱۰) به خوبی استفاده کرد.
- از این رو، اطلاق کلمه «قوّة» شامل نیروی برتر اقتصادی نیز که مسلماً برای رویارویی با دشمن از جمله ابزار حتمی شمرده می‌شود، خواهد شد.
- (۱۱۰) الحر العاملی، وسائل الشیعة، ج ۱، ص ۴۰۴) کتاب الطهارة، باب ۴۶، احادیث ۲ و ۴).

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- ۱۵۶۹ - ۲ - «۲» وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ الزَّيْدِيِّ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ:
- دَخَلَ قَوْمٌ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع - فَرَأَوْهُ مُخْتَضِبًا بِالسَّوَادِ فَسَأَلُوهُ عَنْ ذَلِكَ - فَمَدَّ يَدَهُ إِلَى لِحْيَتِهِ - ثُمَّ قَالَ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي غَزَاةِ غَزَاهَا - أَنْ يَخْتَضِبُوا بِالسَّوَادِ لِيَقْوُوا بِهِ عَلَيَّ الْمُشْرِكِينَ .

• (۲) - الكافي ۶ - ۴۸۱ - ۴ .

وسائل الشيعة؛ ج ۲، ص: ۸۹

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- ۱۵۷۰ - ۳ - «۳» وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجَوْهَرِيِّ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ
- **الْخِضَابُ بِالسَّوَادِ أَنْسٌ لِلنِّسَاءِ وَ مَهَابَةٌ لِلْعَدُوِّ.**
- مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ «۴».

• (۳) - الكافي ۶ - ۴۸۳ - ۷.

• (۴) - الفقيه ۱ - ۷۰ - ۲۸۱.

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

• ۱۵۷۱ - ۴ - «۵» قَالَ وَ قَالَ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ
عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ
«۶» - قَالَ مِنْهُ الْخِضَابُ بِالسَّوَادِ.

• (۵) - الفقيه ۱ - ۱۲۲ - ۲۸۲.

• (۶) - الأنفال ۸ - ۶۰.

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- ۱۵۷۳ - ۶ - «۳» وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَا جِيلَوِيَهُ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرِ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ:
- **الْخِضَابُ بِالسَّوَادِ زِينَةٌ لِلنِّسَاءِ وَ مَكْبَتَةٌ «۴» لِلْعَدُوِّ.**

• (۳) - ثواب الأعمال - ۳۹ - ۵.

• (۴) - مكبته، من الكبت - و هو الخيبة، و الذل، و الغلبة. (لسان العرب ۲ - ۷۶).

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- أقول: تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ «٥» وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ «٦».
- (٥) - تقدم في الحديث ٢ من الباب ٤١ من هذه الأبواب.
- (٦) - ياتي في الحديث ٢ من الباب التالي، و في الحديث ٢ من الباب ٥٢ من هذه الأبواب.

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

• ۱۳۹۶ - ۳ - وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ، عَنِ الْحُسَيْنِ، عَنِ أَبِيهِ، عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)، قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ:

• **جَوِّدُوا الْحَدَّوْ فَإِنَّهُ مَكْبَتَةٌ لِلْعَدُوِّ،**

• وَ زِيَادَةٌ فِي ضَوْءِ الْبَصَرِ، وَ خَفَّفُوا الدِّينَ، فَإِنَّ فِي خِفَّةِ الدِّينِ زِيَادَةَ الْعُمُرِ، وَ تَدَهَّنُوا فَإِنَّهُ يُظْهِرُ الْغِنَاءَ، وَ عَلَيْكُمْ بِالسَّوَاكِ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ وَسَوْسَةَ الصَّدْرِ، وَ أَدْمِنُوا الْخُفَّ فَإِنَّهُ أَمَانٌ مِنَ السَّلِّ.

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- ۵۹۱۵ - ۶ - «۶» مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِي الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ وَهْبَانَ عَنِ عَلِيِّ بْنِ حَبَشَى عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ أَبِيهِ عَنِ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي غَنْدَرٍ عَنِ أَبِيهِ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ
جَوِّدُوا الْحَدَّوْ فَإِنَّهُ مَكِيدَةٌ لِلْعَدُوِّ وَ زِيَادَةٌ فِي ضَوْءِ الْبَصَرِ وَ خَفُّوا الدِّينَ - فَإِنَّ فِي خِفَّةِ الدِّينِ زِيَادَةَ الْعُمُرِ - وَ تَدَهَّنُوا فَإِنَّهُ يُظْهِرُ الْغِنَاءَ - وَ عَلَيْكُمْ بِالسَّوَاكِ فَإِنَّهُ يُذْهِبُ وَسْوَاسَةَ الصَّدْرِ - وَ (أَذْمِنُوا الْخُفَّ) «۱» فَإِنَّهُ أَمَانٌ مِنَ السَّلِّ.
- (۶) - أمالی الطوسی ۲ - ۲۷۹.

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- ۳. از تعلیل ذیل آیه‌ی شریفه، «ترهبون به عدو الله و عدوكم» (تا بدین وسیله دشمنان خدا و خودتان را بترسانید)، استفاده می‌شود که هر وسیله‌ای که موجب ترساندن کفار شود، مطلوب است و یکی از مهمترین وسایل ترس قدرت اقتصادی حکومت اسلامی است.
- پس رساندن حکومت اسلامی به قدرت و استقلال اقتصادی از اهداف اقتصادی اسلام می‌باشد.

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- ۲. «لن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلاً»؛ هرگز خداوند برای کافران، بر مؤمنان راه [تسلطی] قرار نداده است (نساء، ۱۴۱).
- یعنی خداوند متعال هر گونه سلطه‌ی کافری بر مؤمنین را نا مطلوب می‌شمارد و یکی از مصادیق بارز آن سلطه‌ی اقتصادی است.
- پس استقلال و اقتدار اقتصادی آحاد مسلمین و جامعه اسلامی بر کفار یکی از اهداف اقتصادی اسلام می‌باشد.

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- ۳. «ولا ترکنوا الی الذین ظلموا فتمسکم النار و ما لکم من دون اللہ من اولیاء ثم لا تنصرون»؛
- به کسانی که ستم کرده‌اند متمایل مشوید که آتش [دوزخ] به شما می‌رسد، و در برابر خدا برای شما دوستانی نخواهد بود و سرانجام یاری نخواهید شد (هود، ۱۱۳).

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- بر اساس این آیه اعتماد به ستمکاران - که از دیدگاه قرآن کافران مصداق اتمّ آن هستند - و تمایل به آنان جایز نیست و استحقاق عقاب و محرومیت از یاری خدا را در پی دارد و حکومت اسلامی اگر استقلال اقتصادی نداشته و به غیر مسلمین وابسته باشد، بر ظالمین اعتماد کرده است. که با این آیه منافات دارد.
- پس یکی از وظایف حکومت اسلامی استقلال اقتصادی است که زمینه‌ی قدرت و اقتدار اقتصادی را فراهم می‌کند.

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- ۴. «یا ایها الذین آمنوا لاتتخذوا الکافرین اولیاء من دون المؤمنین»؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید کافران را به جای مؤمنین به دوستی خود مگیرید (نساء، ۱۴۴).
- در تمامی آیات مزبور بر این مطلب تأکید شده است که مؤمنان نباید کفار و ظالمین را محل سکون و آرامش و اعتماد خود قرار دهند و آنان را ولی و دوست خود بگیرند و نباید هیچ گونه سلطه‌ای را از جانب کفار و ظالمین پذیرا باشند،

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- واین دستورات به منظور حفظ عزت و بزرگواری مؤمنان و استقلال آنها در اندیشه و اعتقاد و تصمیم‌گیری و عمل بر طبق معتقدات اسلامی برای پیاده کردن دستورات و ارزش‌های دین در جامعه و حفظ جامعه از هجوم و سلطه‌ی فرهنگی کفار است.
- حال اگر جامعه‌ی اسلامی از نظر اقتصادی وابسته به حکومت کفار و ظالمین باشد، هیچ یک از این امور حاصل نخواهد شد.

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- چون در این صورت جامعه‌ی اسلامی مجبور است برای رفع احتیاجات اقتصادی خود در مقابل کفار و ظالمین نرمش نشان دهد و از بعض مواضع اصولی خود عقب نشینی کند، زیرا به طور حتم وقتی کفار و ظالمان، حکومت اسلامی را از نظر اقتصادی محتاج و وابسته به خود بینند، حاضر نمی‌شوند حاجات آنان را در مقابل ثمنی بخس و بهایی اندک برآورده سازند، بلکه حکومت اسلامی را وادار می‌کنند بسیاری از اهداف اصولی خود را که همان اجرای دستورات الهی است، کنار بگذارد.

قدرت اقتصادی حکومت اسلامی

- از سوی دیگر، در ضمن برآوردن حاجات اقتصادی جامعه‌ی اسلامی و در این پوشش، فرهنگ خود را که همان فرهنگ الحادی و ضد ارزش‌های اسلامی است، به شکل‌های گوناگون به جامعه اسلامی وارد می‌کنند.
- با این وصف، هیچ‌شکی باقی نمی‌ماند که قدرت اقتصادی حکومت اسلامی از اهداف نظام اقتصادی اسلام می‌باشد.

۳. رشد اقتصادی

- ۳. رشد اقتصادی
- بدون شک برای تحقق عدالت اقتصادی و ایجاد رفاه عمومی سطحی خاص از توانایی اقتصادی لازم است و برای رسیدن به این سطح ناگزیر از رشد اقتصادی هستیم.
- همچنین قدرت اقتصادی و اقتدار مالی حکومت اسلامی نیازمند از میان بردن فاصله‌ی اقتصادی بین کشورهای اسلامی و سایر کشورها است که این امر نیز به نوبه‌ی خود آهنگ سریعی از رشد اقتصادی را می‌طلبد.

۳. رشد اقتصادی

- بنابراین، هنگامی که اسلام عدالت اقتصادی، مشتمل بر رفاه عمومی، و قدرت اقتصادی حکومت اسلامی را به عنوان هدف اقتصادی خود معرفی می‌کند، بدون شک رشد اقتصادی برای رسیدن به سطح لازم توان اقتصادی که تحقق بخش این اهداف باشد را نیز مطلوب می‌شمارد.

۳. رشد اقتصادی

- افزون بر این، اسلام به کار انداختن سرمایه و فعالیت اقتصادی را تشویق می‌کند و تلاش برای اداره‌ی معاش خانواده را چون جهاد در راه خدا می‌شمارد (۱۱۴).

الكدُّ عَلَى الْعِيَالِ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلَالِ

- «٦» ٢٣ بَابُ وَجُوبِ الْكَدِّ عَلَى الْعِيَالِ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلَالِ
- ٢٢٠٠١ - ١ - «٧» مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ
عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع
قَالَ: الْكَادُّ عَلَى عِيَالِهِ «١» كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.
- (٧) - الكافي ٥ - ٨٨ - ١.
- (١) - في المصدر زيادة - من حلال.

الْكَدُّ عَلَى الْعِيَالِ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلَالِ

- وَرَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا «٢».
- (٢) - الفقيه ٣ - ١٦٨ - ٣٦٣١.

موسسه
و حکمت
و عفت
عالمی